SK SaPA
Slovenská komora sestier
a pôrodných asistentiek

TLAČOVÁ SPRÁVA

V ambulantnej zdravotnej starostlivosti kráčame opačným smerom – skúsenosti zo zahraničia potvrdzujú, že zdravotnícke systémy posilňujú a podporujú sestry v ich kompetenciách

Bratislava, 25. 9. 2025 – Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek (SK SaPA) zásadne nesúhlasí s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 236/2025 Z. z., ktorá pri personálnom zabezpečení ambulancií uvádza, že starostlivosť môže zabezpečovať „sestra alebo praktická sestra – asistent“. Takto formulované ustanovenie postaví sestry a pôrodné asistentky na úroveň praktických sestier – asistentov (zdravotníckych asistentov), čo bude mať za následok reálne ohrozenie kvality a bezpečnosti starostlivosti o pacientov.

„Dlhodobo poukazujeme na skutočnosť, že reforma ambulantnej starostlivosti je nevyhnutná aj vzhľadom na starnutie populácie a dostupnosť zdravotníckych služieb pre pacientov. Zatiaľ čo krajiny EÚ a OECD podľa štatistík dosahujú lepšie ukazovatele kvality starostlivosti naprieč celým zdravotníckym segmentom, naše čísla jasne naznačujú, že primárna – ambulantná zdravotná starostlivosť, v ktorej sa poskytuje 60 – 80 % starostlivosti, si vyžaduje zásadnú reformu vo financovaní, ale aj v podobe posilnenia pôsobenia sestier a pôrodných asistentiek. A to nielen v oblasti liečby, ale predovšetkým v prevencii ochorení či dlhodobej starostlivosti. Každé euro, ktoré vložíme do prevencie, sa nám štvornásobne vráti. Úspory pocíti nielen systém, ale aj samotní pacienti – dokazujú to mnohé výskumy, štúdie aj skúsenosti z krajín, kde sa uplatňuje posilňovanie, nie degradácia sestier,“ uvádza prezidentka Iveta Lazorová.

- Európska federácia sestier (EFN) a Medzinárodná rada sestier (ICN) zdôrazňujú význam sestier s vysokoškolským a postgraduálnym vzdelaním. V mnohých krajinách EÚ pôsobia sestry s pokročilou praxou (Advanced Practice Nurses – APN), ktoré zabezpečujú diagnostiku, liečbu, vedenie pacientov s chronickými ochoreniami a v niektorých prípadoch aj predpisovanie liekov.
- V Írsku, Veľkej Británii, Holandsku, Škandinávii aj v Poľsku sú sestry špecialistky kľúčovou súčasťou ambulantnej starostlivosti, odľahčujú lekárov a prispievajú k znižovaniu počtu odvrátiteľných úmrtí.
- Slovensko však ide opačným smerom – legislatívne degraduje sestry na úroveň praktických asistentov, čo je v priamom rozpore s európskymi štandardmi a modernými trendmi v zdravotníctve.

Riziká pre pacienta a zdravotný systém

Zníženie kvalifikačných požiadaviek v ambulanciách prinesie:

- pokles kvality starostlivosti,

- absenciu systematickej edukácie pacientov,
- nižšiu adherenciu k liečbe,
- zhoršenie manažmentu chronických ochorení,
- ďalšie zvyšovanie už aj tak vysokej miery odvrátiteľných úmrtí na Slovensku.

Slovensko sa tak javí, že kráča opačným smerom, než je trend v okolitých krajinách, kde sestry nadobúdajú čoraz viac kompetencií a samostatnosti pri rozhodovaní, a to aj vzhľadom na zlepšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti o pacientov a starnutie populácie. Zatiaľ čo na Slovensku máme v priemere 12 návštev pacienta ročne, v EÚ je priemer 6 návštev. Výsledkom je zlá dostupnosť ambulantných lekárov a zvýšenie počtu odvrátiteľných úmrtí oproti priemeru EÚ.

Postoj SK SaPA k vyhláške

V procese tvorby a pripomienkovania spomínanej vyhlášky sa SK SaPA usilovala priniesť zásadné pripomienky s náležitou argumentáciou tak, aby mali pacienti v ambulantnej starostlivosti zabezpečenú kvalifikovanú pracovnú silu. Cieľom bolo podporiť pôsobenie sestier a pôrodných asistentiek v činnostiach, na ktoré majú oprávnenie na základe svojho vzdelania v rámci ambulantnej a komunitnej starostlivosti.

Ministerstvo zdravotníctva SR pritom už 23. januára 2023 schválilo strategický rámec reformy všeobecnej ambulantnej starostlivosti do roku 2030, ktorý bol vytvorený pod záštitou programu podpory štrukturálnych reforiem Európskej komisie. Tento dokument sa zameriava na posilnenie všeobecnej ambulantnej starostlivosti v SR.

Rozdiel vo vzdelaní a kompetenciách

- Sestra/PA: absolvuje vysokoškolské štúdium ošetrovateľstva (Bc.) v rozsahu najmenej 4 600 hodín podľa smernice 2013/55/EÚ. Má kompetencie na samostatné poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti, edukáciu a manažment pacienta.
- Sestra/PA špecialistka: po praxi pokračuje v špecializačnom štúdiu v konkrétnom odbore (napr. intenzívna starostlivosť, pediatria, komunita, diabetológia). Ide o postgraduálne štúdium, ktoré prehlbuje odborné kompetencie.
- Sestra/PA s certifikátom: absolvuje certifikovanú pracovnú činnosť (CPČ), ktorá rozširuje kvalifikáciu o vysoko špecializované činnosti (napr. funkčné vyšetrovacie metódy, psychofyzická príprava na pôrod, manažment chronickej rany, paliatívna starostlivosť).
- Praktická sestra – asistent: má iba stredoškolské vzdelanie a plní prevažne podporné a asistentské úlohy. Nemá kompetencie na výkony sestier, samostatné rozhodovanie, klinickú edukáciu pacienta či manažment chronických ochorení.

Stanovisko SK SaPA

„Sestra/PA nie je asistent. Sestra/PA prechádza dlhoročným univerzitným a postgraduálnym vzdelávaním, často doplneným certifikovanými pracovnými činnosťami, ktoré ju kvalifikujú na samostatný výkon vysoko odborných postupov. Zaradenie praktických sestier – asistentov ako rovnocenných náhradníkov sestier a sestier špecialistiek na ambulanciách VLDaD, VAS či

špecializovaných ambulanciách je degradáciou profesie a ohrozením pacienta," uviedla prezidentka SK SaPA Iveta Lazorová.

SK SaPA preto vyzýva Ministerstvo zdravotníctva SR na okamžité prehodnotenie vyhlášky a zosúladenie s európskymi štandardmi a odporúčaniami EFN a ICN.

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek (SK SaPA) je samosprávna stavovská organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou, so sídlom v Bratislave, združujúca sestry a pôrodné asistentky. Hlavnou úlohou SK SaPA je obhajovať profesijné, hospodárske a sociálne záujmy členov komory v zdravotníckych, sociálnych, školských a iných zariadeniach.

www.sksapa.sk
sksapa@sksapa.sk